

Delrapport 4

Evaluering av norm for lærertetthet

Skolene som ikke fylte lærernormen i 2017–18 har hatt en betydelig nedgang i gruppestørrelse 2 de to seneste årene, og reduksjonen har vært særlig stor blant skolene som lå lengst unna normen i utgangspunktet.

RAPPORT | SIST ENDRET: 30.08.2021

Tittel:

Lærertetthet i koronapandemiens første år: Analyse av GSI og intervjuer med skoleeiere, skoleledere og lærere. Delrapport 4

Rapporten:

[Last ned notatet hos NIFU](#)

Forfatter:

Cathrine Pedersen, Rune Borgan Reiling, Frida Felicia Vennerød-Diesen, Ragnar Alne og Jørgen Smedsrud

ISBN:

978-82-327-0511-5 (Nettutgave)

Utgiver:

NIFU

År:

2021

Rapportserie

NIFU evaluerer norm for lærertetthet i perioden 2019–2022. Dette er den fjerde leveransen i oppdraget. Norm om lærertetthet bidrar til å regulere lærertettheten i landets skoler.

Da normen ble innført høsten 2018, ble det stilt krav om at det maksimalt skulle være 16 elever per lærer i ordinær undervisning på 1.–4. trinn og 21 elever per lærer på 5.–10. trinn.

Fra høsten 2019 ble normen innskjerpet, da med et krav om maksimalt 15 elever per lærer

på 1.–4. trinn og 20 elever per lærer på 5.–10. trinn (Innst. 2 S, 2017–2018).

Se også vårt statistikknotat om lærernormen

Første delrapport:

Evaluerings av norm for lærertetthet

Andre delrapport:

Hva vet vi om effekten av økt lærertetthet på elevenes læringsutbytte?

Tredje delrapport:

Evaluerings av norm for lærertetthet

Sluttrapporten:

Evaluerings av norm for lærertetthet

Hovedfunn

- Etter innføringen av lærernorm i 2018–19 nås normtallene for gruppestørrelse 2 oftere, både på småskoletrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Det er de store kommunene og de store skolene som i størst grad påvirkes av norm for lærertetthet.
- Normen har en sterk geografisk faktor. Blant kommunene med størst andel skoler (mer enn 40 prosent) som ikke oppfyller normen, finner vi de åtte mest folkerike kommunene, Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum, Kristiansand, Drammen og Asker.
- Det er ofte vanskeligst å innfri kravene til gruppestørrelse på småskoletrinnet, der er kravene til lærertetthet strengest, 1:15.
- Lærernormen forsterker behovet for å ansette flere lærere, men har ikke ført til at flere av de nyansatte ikke fyller kompetansekravene.
- Rekrutteringssituasjonen vurderes som relativt god på kommunenivå, selv om den kan være utfordrende ved enkelte skoler.
- Det har ikke skjedd en vesentlig endring av omfanget av spesialundervisning og særskilt språkopplæring i skolene som har mottatt midler til lærernorm.
- Over tid er assistentbruken i skolen økende, men veksten er lavere i skolene som har mottatt lærernormmidler.
- Det har ikke skjedd noen endring i andelen elever med spesialundervisning eller særskilt språkopplæring etter at normen ble innført.

Om denne rapporten

Tre år har gått siden norm for lærertetthet ble innført. I denne rapporten undersøker NIFU om skolene etterlever normen og om innføringen av en norm har betydning for hvordan andre ressurser fordeles i skolen. Et utvalg skoleledere og lærere vurderer normens betydning for elevenes læring og trivsel og for lærernes arbeidshverdag i pandemiåret 2020/2021. Skolenes håndtering av smittevern og undervisning og kontaktlærerrollen er derfor viktige tema i denne rapporten.

[NIFU har laget en kortfilm om norm for lærertetthet og funnene i rapporten](#)

Ressursforvaltning i skolen

Selv om skoleeiere ser positivt på at lærernormen sikrer ressurser til skolen, vurderer de at normen legger for sterke føringer på fordelingen av lærere mellom trinn og skoler. Det gjør det vanskeligere å prioritere ressurser ut fra skolenes og trinnenes behov. Skoleeiere erfarer at norm for lærertetthet kan føre til at andre satsinger og andre yrkesgrupper i noen grad nedprioriteres i skolen.

Selv om 17 prosent av skolene fremdeles ikke fyller normkravene, er de fleste ikke så langt unna å gjøre det.

Smittevern og lærernorm

Under pandemien har norm for lærertetthet påvirket smittevernet i skolen, der gruppestørrelse 2 har vært veiledende for kohortstørrelsene. Selv om plassmangel og fysiske begrensninger stedvis har gjort det vanskelig å følge smittevernet, har normen også bidratt til at kohorttankegangen som helsemyndighetene la opp vanligvis kunne følges.

Slik benyttes de ekstra lærerressursene under pandemien

Skoleledere og lærere rapporterer om en hverdag med flere og andre oppgaver enn de vanligvis har. Selv om intervjuene viser variasjon mellom skoler i områder med lave smittetall og lite omfattende regimer for smittehåndtering, og skoler i områder med høye smittetall, peker mange på en utvidet lærerrolle. Lærere beskriver en arbeidsdag med et høyt arbeidspress. Mye tid ble brukt til å følge opp elevene og til å være tilgjengelig langt ut over vanlig arbeidstid. Flere gir uttrykk for at dette har gått ut over trivselen i yrket. Relasjonen læreren etablerer med eleven er helt sentral. Flere lærere gir likevel uttrykk for at klassens elevsammensetning og relasjonsbygging påvirker elevenes faglige utbytte vel så mye som antall lærere.